

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента,
завідувачки кафедри вокально-хорової підготовки
Ашихміної Наталії Віталіїви
на дисертаційне дослідження **Ван Чжеціна**
«Формування духовної культури майбутніх учителів
музичного мистецтва засобами хорових творів»,
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

У дисертаційному дослідженні Ван Чжеціна наголошено на тому, що в сучасному суспільстві, яке переживає період глобальних змін, особливо актуальним є питання формування духовної культури особистості. Це пов'язано з тим, що духовні цінності, які є основою особистості, нині піддаються руйнуванню під впливом науково-технічного прогресу, глобалізації та інших факторів. У цьому контексті нагальним стає формування духовної культури майбутніх учителів музичного мистецтва. Від рівня духовної культури цих фахівців залежить духовне виховання молодого покоління, майбутнє суспільства в цілому.

Хорове мистецтво є одним із найефективніших засобів формування духовної культури особистості. Воно має глибокий духовний потенціал, зокрема через тісний взаємозв'язок із національними традиціями та цінностями, народними світоглядними та морально-етичними ідеалами тощо. В процесі фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва особлива увага повинна приділятися хоровому співу. Цей вид музично-виконавської діяльності є одним із найдоступніших для школярів і має вагомий вплив на формування їх духовної культури.

Ван Чжецін чітко визначив й обґрунтував структуру наукового дослідження, всі його складові є логічно вибудованими та взаємопов'язаними. Список використаних джерел є репрезентативним і відображає широкий спектр наукових підходів до вивчення об'єкту та предмета дисертації. Зокрема, джерельна база роботи складається з 256 найменувань, з яких 40 – іноземними мовами,

Дисертантом вирішено завдання дослідження, а саме: визначено сутність і структуру феномена «духовна культура» майбутніх учителів музичного мистецтва; виявлено компоненти, критерії, показники та схарактеризовано рівні сформованості духовної культури майбутніх учителів музичного мистецтва; визначено та науково обґрунтовано педагогічні умови формування духовної культури майбутніх учителів музичного мистецтва засобами хорових творів; розроблено й експериментально перевірено ефективність методики формування духовної культури майбутніх учителів музичного мистецтва засобами хорових творів.

Ван Чжеціном у першому розділі дисертації з'ясовано, що культура виступає якісною характеристикою розвитку суспільства та духовно-практичного освоєння людиною світу і себе самої в процесі матеріальної,

духовної та художньої діяльності. Культура розуміється автором як те, що робить людину Людиною, духовною, незалежною особистістю, здатною до творчості, постійного культурного розвитку, фахової самореалізації та реалізації культурних цінностей у життя сучасного суспільства. Ван Чжецін конкретизував зміст протилежних до дефініції «культура» понять, як от «антикультура», «контркультура», «субкультура».

Дисертантом наголошено на ролі музичного, зокрема хорового мистецтва, не тільки як найдієвішого засобу формування духовної культури, але і як об'єкту вивчення в процесі підготовки майбутніх педагогів-музикантів. Здійснено ретроспективний аналіз становлення хорового мистецтва України та Китаю, з'ясовано, що духовний потенціал хорового мистецтва обох країн виявляється в тісному взаємозв'язку з національними традиціями; зверненню до народної пісні, в якій втілено духовні надбання народу, його світоглядні, морально-етичні уподобання; усвідомленні ролі хорового співу в духовному житті особистості.

Ван Чжеціном зроблено висновок, що духовною культурою майбутніх учителів музичного мистецтва є інтегрована фахово-значуща якість, що характеризує міру осягнення особистістю загальнокультурних та мистецьких цінностей національної та світової спадщини як основи особистісного саморозвитку та творчої самореалізації в професійно-педагогічній діяльності, та складається зі світоглядного, аксіологічного, емотивного та праксеологічного компонентів.

До значущих наукових досягнень дисертаційного дослідження можна віднести практичне розв'язання поставлених наукових завдань, що полягає в отриманні нових наукових знань, які можуть бути використані для вирішення реальних практичних проблем. Оцінка наукової новизни дисертації дає підстави наголосити на таких аспектах: Ван Чжецін правомірно зауважує, що вперше: визначено сутність і структуру феномена «духовна культура майбутніх учителів музичного мистецтва», що формується засобами хорових творів; розкрито структуру духовної культури майбутніх учителів музичного мистецтва через інформаційно-світоглядну, аксіологічну, емоційно-оцінну, інтерактивну функції; розроблено критерії та показники оцінювання компонентів, а саме: когнітивно-інтелектуальний, ціннісно-орієнтаційний, емоційно-чуттєвий, творчо-виконавський; розроблено, перевірено та впроваджено в педагогічну практику мистецьких закладів вищої освіти методику поетапного формування духовної культури майбутніх учителів музичного мистецтва засобами хорових творів, визначено й обґрунтовано педагогічні умови, що сприяють формуванню духовної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі професійно-педагогічної підготовки.

На особливу увагу заслуговує обґрунтування дисертантом методологічної основи методичної моделі формування досліджуваного феномена. Її складають: культурологічний, особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний, аксіологічний, комунікативний, художньо-інтегральний. Відповідно до наукових підходів виокремлено науково-педагогічні принципи, що оптимізували формування духовної культури

майбутніх учителів музичного мистецтва засобами хорових творів, а саме: організації цілісного пізнання і освоєння хорових творів у контексті виконавського, теоретичного і методичного музичного векторів підготовки; спрямованості пізнання хорової спадщини на підставі єдності і балансу діяльності сприймання, проживання і перетворення інформації про хорову музику, рефлексії музичних хорових творів та власного ставлення до них; практико-орієнтованого вивчення хорових творів і спонукання до діяльній інтерпретації; балансу об'єктивних і особистісних цінностей у проекції на хорову спадщину; опори на міжособистісну комунікацію суб'єктів освітнього процесу.

Ван Чжецін ретельно описав хід констатувального експерименту через висвітлення методики інтегральної оцінки рівнів сформованості духовної культури майбутніх учителів музичного мистецтва засобами хорових творів.

Дисертантом акцентовано увагу на тому, що формувальний етап експерименту поетапно реалізовував такі педагогічні умови та методи: систематичне й цілеспрямоване розширення мистецького світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва передбачало впровадження освітньо-інформаційного лекторію, відео-лекторію, аналітично-пошукових методів, бесід, диспутів, дискусій, самостійної роботи студентів; стимулювання в студентів інтересу та потреби щодо розуміння творів хорового мистецтва супроводжувалося використанням методів створення позитивної мотивації, проведенням лекцій, лекцій-конференцій, інтерв'ю, відео-інтерв'ю, творчих завдань, «Інтелектуального штурму» «Педагогічного брейн-рингу», «Зустрічі в колі», методів аналізу і порівняння, аналізу драматургії хорового твору, методу створення художньої презентації хорового твору; наявність позитивних емоційних стимулів та створення високодуховної атмосфери під час навчання студентів в аудиторній та позааудиторній роботі, що передбачало застосування методів стимулювання самостійно-пошукової роботи, WebQuest-методів, інформаційних аудіо-, відео-, інтернет методів, методів наведення, спостереження, психологічної установки, «Алгоритмів організації музично-слухової діяльності», аналогії і контрасту; активізація творчої самореалізації студентів у професійно-педагогічній діяльності супроводжувалося використанням творчих завдань, методу синектики, «Віртуального хору», «Круглого столу», написання есе, «Тренінгу комунікативних здібностей майбутнього учителя», самооцінювання студентів, «музичних віталень», проведення художньо-просвітницьких проєктів, позанавчальних виховних заходів у школах, індивідуальної роботи з музично обдарованими дітьми, концертів, конкурсу «Парад талантів», психологічних вправи для аутотренінгу.

Результати, отримані Ван Чжеціном на прикінцевому етапі дослідження засвідчили кількісні та якісні зміни щодо рівнів сформованості духовної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в ЕГ у порівнянні з КГ. Так, після проведення експерименту показники на високому рівні в ЕГ становили 25 %, (у КГ не змінилися); на достатньому рівні в ЕГ достатній рівень засвідчили 60 % респондентів (збільшення на 45%, у КГ – на

10 %). Істотність виявленої різниці перевірялася за критерієм кутового перетворення Фішера. Отже, запропонована Ван Чжеціном експериментальна методика формування духовної культури майбутніх учителів музичного мистецтва виявилася ефективною.

Ураховуючи безумовну ґрунтовність дисертаційного дослідження, а також оцінюючи роботу **Ван Чжеціна** в цілому позитивно, вважаємо за доцільне висловити деякі побажання:

1. На нашу думку, бажано було б проаналізувати інноваційні зарубіжні практики з формування духовної культури майбутніх учителів музичного мистецтва для врахування досвіду та порівняльного аналізу одержаних результатів іншими дослідниками.

2. Робота значно б виграла, якби автор здійснив порівняльний аналіз особливостей формування духовної культури засобами хорових творів в українських та китайських студентів.

Висновок: дисертаційна робота на тему «Формування духовної культури майбутніх учителів музичного мистецтва засобами хорових творів» є оригінальним, завершеним дослідженням, актуальним у сучасних умовах розвитку мистецької освіти. В роботі Ван Чжеціном продемонстровано науково обґрунтовані результати, кваліфіковано виконано всі поставлені наукові завдання, показано володіння методологією наукових досліджень щодо продукування результатів, пов'язаних із новизною та практичною значущістю. Кваліфікаційна наукова праця відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а Ван Чжецін заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувачка кафедри
вокально-хорової підготовки
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

А. Ашихміна Наталія АШИХМІНА

